

„Praca z uczniem zdolnym oraz z uczniem mającym trudności w nauce w świetlicy szkolnej im. rtm. W.Pileckiego w Łącznie”

Świetlica szkolna działająca w Szkole Podstawowej im. rtm. Witolda Pileckiego w Łącznie stanowi integralną część szkoły. Realizuje się w niej zadania wynikające z Programu Wychowawczego szkoły oraz Programu Profilaktyki. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:40-14:10 (PN, PT) oraz 7:40 – 15:10 (WT, ŚR, CZW) zgodnie z rocznym planem pracy oraz miesięcznymi rozkładami materiałów podzielonymi na hasła tygodnia.

Świetlica dysponuje dwiema salami, które służą do prowadzenia zajęć dydaktyczno – opiekuńczo - wychowawczych. Obie sale wyposażone są wystarczająco w materiały potrzebne do prowadzenia różnorodnych zajęć o charakterze plastycznym – technicznym oraz muzycznym a także zajęć dydaktycznych o charakterze kształcącym, dostosowane do możliwości i potrzeb uczniów. Świetlica oferuje uczniom pomoc w nauce, rozwijanie działalności poznawczej, artystycznej i rozrywkowej. Poprzez prace z zakresu zajęć plastycznych, technicznych, muzycznych, teatralnych uczniowie rozwijają swoją inwencję twórczą. Prace uczniów są eksponowane na gazetkach ściennych, dekorujące szkołę pozwalają zaistnieć uczniom, którzy biorą czynny udział w zajęciach praktycznych. Praca wychowanków prezentowana jest również w środowisku lokalnym poprzez organizację imprez artystycznych. W ramach działalności dydaktycznej świetlica umożliwia uczniom odrabianie lekcji i pomoc uczniom słabym. Zajęcia tematyczne, a także stosowanie rozmaitych gier i zabaw wzmacniają więzi między uczniami, sprzyjają w nawiązywaniu bliższych kontaktów.

Głównymi zadaniami naszej świetlicy są:

- właściwa organizacja czasu przed i po lekcjach,
- kształtowanie nawyków kultury osobistej i współzycia w grupie,
- rozwijanie zainteresowań oraz pogłębianie zdolności uczniów,
- wdrażanie do samodzielnej pracy umysłowej,

- udzielanie pomocy uczniom mającym trudności w nauce,
- praca z uczniem zdolnym,
- organizacja właściwego wypoczynku i kulturalnej rozrywki,
- współpraca i współdziałanie ze środowiskiem lokalnym.

W NASZEJ ŚWIETLICY SZKOLNEJ PROWADZONE SĄ NASTĘPUJĄCE ZAJĘCIA:

- rozwijające umiejętności manualne (zabawy konstrukcyjne, układanki, malowanie farbami, rysowanie, kolorowanie, wycinanie, wydzieranie, sklejanie, szycie, origami i inne),
- rozbudzające zainteresowania czytelnicze (czytanie prasy, wierszy, własne próby literackie, konkursy, spotkania z poezją w bibliotece miejskiej wyjazdy do teatru, spotkania czytelnicze, inscenizacje),
- wzbogacające posiadane wiadomości, zaspakajanie ciekawości świata (czytanie książek, prasy dziecięcej, oglądanie programów i filmów edukacyjnych, rozmowy i pogadanki z uczniami, gry dydaktyczne i edukacyjne),
- kształtujące umiejętności: wypowiedzianie się na zadany i dowolny temat (rozmowy z uczniami, pogadanki, zabawy typu – „dokończ zdanie”, „nazwa na daną literę” i inne),
- kształtujące umiejętność wykorzystania zdobytej wiedzy (konkursy, quizy, rozwiązywanie i układanie krzyżówek, zagadek, gry dydaktyczne, układanki, zabawy tematyczne, redagowanie gazetki świetlicowej, odrabianie prac domowych),
- ćwiczące umiejętności zapamiętywania fragmentów tekstu wiersza, piosenki (programy artystyczne, inscenizacje, zajęcia muzyczne),
- wzbogacające ekspresję twórczą (pisanie tekstów, prace plastyczne, zabawy konstrukcyjne, zabawy tematyczne, programy artystyczne, zajęcia muzyczne),
- kształtujące ekspresję ruchową (zabawy taneczne, dyskoteki),
- zwiększające sprawność fizyczną (gry i zabawy zręcznościowe),
- relaksujące (relaks przy muzyce, zabawy wyciszające, oglądanie filmów, wycieczki).

Szczególne uwagę zwracamy na kształtowanie umiejętności współżycia i współdziałania w grupie rówieśniczej. Dbamy o wdrażanie uczniów do przestrzegania przyjętych zasad, regulaminu o wyrabianie umiejętności nawiązywania kontaktów

z kolegami, rozmawiania, słuchania, wyrażania swoich potrzeb, przekonań i uczuć oraz dostrzegania ich u innych (kształtowanie postawy asertywnej), ćwiczenie umiejętności rozwiązywania sytuacji konfliktowych, panowania nad emocjami. Staramy się uczyć nasze dzieci oceniania siebie i postaw kolegów, zachowania się w sytuacjach trudnych (np. doznanie przykrości, przegrana), planowania pracy indywidualnej i grupowej, ponoszenia odpowiedzialności za wykonywanie zadań. Przyzwyczajamy do utrzymywania porządku i troski o wspólne mienie.

Staramy się aby nasza świetlica była również miejscem do rozwijania talentów i zainteresowań dziecka. Specyfika pracy w świetlicy sprzyja jak już wspomniałam organizowaniu różnych zajęć (artystycznych, sportowych, czytelniczych), które umożliwiają dzieciom rozwój ich zainteresowań i zdolności. Prowadzimy różnorodne zajęcia takie jak:

1. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze.

Zajęcia mają na celu korygowanie i kompensowanie braków szkolnych i wychowawczych. Jest to forma zajęć, w których wychowankowie otrzymują pomoc w nauce oraz odrabianiu prac domowych jak również powtarzaniu, utrwalaniu nieopanowanych, trudniejszych treści programowych.

2. Zajęcia plastyczne.

Podczas zajęć rozwijane są zdolności plastyczne dzieci oraz możliwość wyrażania siebie za pomocą technik plastycznych. Prowadzone są w formie indywidualnej jak i grupowej (np. tworzenie wspólnej pracy).

Cele zajęć:

- rozwijanie zmysłu estetyki i potrzeby tworzenia;
- rozwijanie kreatywności, zdolności wyobrażania i produkowania czegoś nowego, oryginalnego;
- rozwijanie możliwości innowacyjnych poprzez wyszukiwanie różnych rozwiązań dotyczących tego samego tematu;
- zapoznanie z różnymi technikami plastycznymi i obserwowanie uzyskanych efektów;
- posługiwanie się niekonwencjonalnymi materiałami jako środkiem wyrazu;
- zapoznanie z kształtem, kolorem i bryłą poprzez twórcze zabawy.

3. Zajęcia muzyczne.

Zajęcia rozwijają zdolności muzyczne dzieci oraz umożliwiają prezentację własnych umiejętności na różnego rodzaju uroczystościach w społeczności lokalnej.

Cele zajęć:

- rozwijanie zainteresowań muzycznych;
- zwiększanie zasobu wiedzy i umiejętności muzycznych;
- rozwijanie słuchu muzycznego i poczucia rytmu;
- tworzenie trwałych nawyków obcowania z muzyką;
- przygotowanie do publicznych występów;
- praca dla dobrego wizerunku świetlicy;
- kształtowanie więzi ze środowiskiem lokalnym.

4. Zajęcia taneczne.

Zajęcia rozwijają umiejętności taneczne dzieci oraz dają możliwość odreagowania negatywnych zachowań i emocji w stosunku do siebie i innych.

Cele zajęć:

- nabywanie przez dzieci umiejętności wykonywania podstawowych kroków i figur w tańcach i układach tanecznych;
- wyrabianie poczucia rytmu, słuchu, płynności ruchów;
- rozwijanie indywidualnych zainteresowań i zamiłowań, zdolności;
- kształcenie sprawności ruchowej dzieci;
- nabycie umiejętności pokonywania nieśmiałości i tremy podczas prezentowania się;
- budowanie poczucia własnej wartości, pozytywnego obrazu samego siebie i wiary we własne siły;
- nauczanie harmonijnego współżycia w grupie, podporządkowania się przepisom, samoopanowania.

5. Zajęcia komputerowe.

Program zajęć komputerowych został opracowany do potrzeb grupy. Podczas zajęć rozwijane są zdolności informatyczne dzieci.

Cele zajęć:

- rozwijanie zainteresowań młodzieży technologią informacyjną;
- zaproponowanie alternatywnej formy spędzania wolnego;

- ukazanie, w jaki sposób komputer może być użytecznym narzędziem w pracy, nauce, zabawie;
- kształcenie umiejętności posługiwania się komputerem i jego podstawowymi urządzeniami (klawiaturą, myszą, stacją dysków, drukarką, modemem, skanerem);
- kształcenie umiejętności samodzielnego rozwiązywania prostych problemów przy użyciu komputera oraz korzystania z komputera w uczeniu się innych przedmiotów;
- rozwijanie zdolności intelektualnych młodzieży;
- zaproponowanie bezpiecznego spędzania czasu wolnego korzystanie z encyklopedii multimedialnych.

6. Zajęcia profilaktyczno-wychowawcze.

W obszarze oddziaływań socjoterapeutycznych pozostają dzieci z zaburzeniami zachowania, nadpobudliwością, agresją, zahamowaniem, niską samooceną, nieśmiałość, dzieci mające problemy szkolne wynikające z parcjalnych deficytów bądź z zaniedbania środowiska.

Zadaniem socjoterapii jest więc wspomaganie dzieci i młodzieży w rozwoju i pojmowaniu rzeczywistości poprzez realizację celów rozwojowych, edukacyjnych i terapeutycznych.

Cele zajęć:

a) Rozwojowe

- poznanie samego siebie, swoich mocnych i słabych stron;
- budowanie poczucia własnej wartości;
- doskonalenie umiejętności zachowań asertywnych;
- kształtowanie inteligencji emocjonalnej (rozpoznawanie, nazywanie emocji i uczuć).
- przełamywanie nieśmiałości i nawiązywanie kontaktów;
- umiejętności wyrażania swoich uczuć;
- umiejętności wytyczania celu;
- umiejętności podejmowania samodzielnych decyzji i brania za nie odpowiedzialności;
- uczenia tolerancji i akceptacji drugiego człowieka;
- uczenia współpracy i współdziałania.

b) Edukacyjne

- poznawanie mechanizmów sięgania po środki uzależniające;
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych oraz zachowań i akceptacji względem odmienności innych osób.

c) Terapeutyczne

- odreagowania emocji;
- rozwiązywania problemów, trudnych sytuacji;
- lepszego zrozumienia ludzkich zachowań;
- otrzymywania wsparcia od grupy;
- przyjmowania i dawania informacji zwrotnych.

PRACA Z UCZNIEM ZDOLNYM

Jeżeli chodzi o pracę z uczniem zdolnym to na początku każdego roku szkolnego przeprowadzamy z koleżankami wstępną diagnozę cech, którymi wyróżniają się uczniowie zdolni. Są to:

- wysoko rozwinięta wyobraźnia twórcza,
- łatwość uczenia się,
- zdolność do rozumowania abstrakcyjnego,
- łatwość skupienia się przez dłuższy czas na danym problemie, zdolność samodzielnej i skutecznej pracy,
- duża zdolność obserwacji,
- umiejętność formułowania własnych sądów,
- inicjatywa i oryginalność w pracy intelektualnej,
- łatwość wykonywania zadań,
- szybkość czytania,
- szeroki wachlarz zainteresowań,
- silna motywacja do zajmowania się interesującą ucznia dziedziną działalności.

Celem naszej pracy z uczniami zdolnymi jest wzbudzenie zainteresowania obszarami wiedzy, w których wykazują zainteresowanie, wyposażanie ich w większy zakres wiedzy o wyższym poziomie trudności. Pracę z uczniem zdolnym realizujemy zarówno na polu dydaktycznym jak i wychowawczym. Rozciąga się ona nie tylko na czas lekcyjny, ale również na pozalekcyjny.

W naszej pracy staramy się zastosować kształcenie wielopoziomowe, które pozwala efektywnie pracować zarówno uczniowi słabemu, przeciętnemu oraz zdolnemu. W ten sposób dostosowujemy proces uczenia się do możliwości ucznia. Uczniowie realizują różne

cele, rozwiązują zadania o różnym stopniu trudności. Takie skonstruowanie ćwiczeń wzmacnia pozytywną motywację oraz poziom koncentracji. Uczniów dobieramy w grupy według zdolności. Uczniowie zdolni tworzą jeden zespół, uczniowie średni drugi oraz uczniowie słabi trzeci. Podczas realizacji zadań, zawsze zachęcamy uczniów do pytań, nakłaniamy do współpracy, uczymy sztuki negocjacji, dochodzenia do wspólnych wniosków. Staramy się wpłynąć na ich wysoką samoocenę i podkreślać mocne strony uczniów. Unikamy jednak pochwał wartościujących, mogących wywołać niepożądane skutki wychowawcze. Ograniczamy się raczej do rzeczowej oceny efektów pracy.

Inne kryterium podziału stosujemy w przypadku, kiedy uczniowie pracują nad rozwiązaniem jednego problemu. Dzielimy ich wówczas na grupy, ale tak, aby w każdej znaleźli się uczniowie zdolni, przeciętni oraz słabi. Każdy uczeń w grupie ma wtedy szansę na wykazanie się aktywnością adekwatną do jego możliwości. Uczeń zdolny przejmuje rolę lidera, mając okazję nauczyć się jak powiązać ze sobą efekty pracy wszystkich członków zespołu, jak prowadzić dyskusję oraz podejmować decyzje. Pracując z uczniami zawsze cenimy ich samodzielne myślenie, nagradzamy niezależność sądów. Staramy się aby uczniowie zdolni mogli wykazać się kreatywnością. Dlatego też wprowadzamy do procesu nauczania inscenizacje oraz ćwiczenie umiejętności wypowiedzania się poprzez mowę ciała, czemu służy odgrywanie scenek pantomimicznych. Indywidualizacja pracy z uczniem zdolnym obejmuje również kontrolę osiągnięć ucznia zdolnego.

Bardzo ważny element w pracy z uczniem zdolnym stanowią zajęcia pozalekcyjne. W trakcie tych zajęć przygotowujemy dzieci do udziału w różnorodnych konkursach np. plastycznych czy muzycznych. Praca z uczniem zdolnym w naszej świetlicy bardzo często owocuje tym, że uczniowie zajmują czołowe miejsca w konkursach czy olimpiadach na różnych szczeblach poczynając od gminnych poprzez powiatowe a nawet wojewódzkie. Podjęte działania wpływają pozytywnie na wzrost aktywności uczniów, ich samodzielność, rozwój zainteresowań. Pracy uczniów zawsze towarzyszy duży entuzjazm, który zawsze bardzo ułatwia uczenie się.

PRACA Z UCZNIEM SŁABYM

Naszą pracę z uczniami słabymi rozpoczynamy, podobnie jak z uczniami zdolnymi, od zdiagnozowania cech, którymi wyróżniają się uczniowie. Trudności uczniów w nauce związane są przede wszystkim z ich cechami osobowości i rodzajem stosunków ze środowiskiem. Takich uczniów charakteryzuje:

- słaba pamięć, trudności z koncentracją uwagi,
- trudności z zapamiętaniem dat i reguł,
- brak wykazywania głębszych zainteresowań problemami i przedmiotami,
- słaba aktywność myślowa stająca się przyczyną postawy bierności i rezygnacji.

Jednocześnie obawa przed publiczną oceną, krytyką lub ośmieszeniem powoduje u nich lęki i nerwice, tworząc krąg zależności przyczynowo - skutkowych. Nie bez wpływu na powstawanie niepowodzeń u dzieci w szkole są złe warunki materialne, niekorzystne warunki rodzinne i wadliwe metody wychowawcze. W celu poznania sytuacji rodzinnej wychowanków zawsze konsultujemy się z pedagogiem szkolnym. Celem zasięgnięcia informacji o dysfunkcjach uczniów zapoznajemy się z opiniami z Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.

Naszym zadaniem jako nauczycieli - wychowawców było jest poznanie przyczyn niepowodzeń szkolnych oraz zastosowanie metod, które zmotywują uczniów do działania – uczenia się. W trakcie naszej pracy podejmowane są następujące działania w celu zmobilizowania uczniów słabych do nauki:

- poznawanie możliwości intelektualnych ucznia w początkowej fazie roku szkolnego, dając mu do wykonania ćwiczenia o zróżnicowanym stopniu trudności,
- stwarzanie sprzyjającej atmosfery pracy, obniżanie napięcia poprzez wprowadzenie ćwiczeń relaksujących oraz przyjazną i życzliwą atmosferę,
- szybkie wykrywanie luk w wiedzy i umiejętnościach uczniów, niedopuszczanie do pogłębienia się braków,
- stosowanie zasady powolnego stopniowania stopnia trudności; uczeń wykonuje początkowo tylko tę część zadania, którą potrafi, następnie metodą małych kroków dochodzimy do bardziej trudniejszych rozwiązań,
- podawanie jasnych wskazówek do wykonania zadania,

- jasne uzasadnianie powodów negatywnej oceny źle wykonanego zadania, podawanie wskazówek do ponownego wykonania zadania,
- stosowanie na zajęciach metod aktywizujących (praca w grupach wielopoziomowych i jednopoziomowych, drzewko decyzyjne, aktywne czytanie, rybi szkielet, inscenizacje, symulowanie sytuacji komunikacyjnych, mapy mentalne, ćwiczenia o charakterze gier i zabaw, projekt, piramida priorytetów, burza mózgów, wizualizacja, memory) w celu przeprowadzenia „uczenia się niezamierzonego”, które dają pozytywne rezultaty.

Zastosowane przez nas metody mają zazwyczaj decydujący wpływ na zmianę postawy uczniów słabych. Zaczynają się oni interesować zajęciami, częściej osiągają pozytywne oceny. W trakcie rozwiązywania przez uczniów zadań w grupach, w których są też uczniowie zdolni, można zauważyć, iż uczniowie słabi początkowo przysłuchują się wypowiedziom ich zdolniejszych kolegów i najczęściej powtarzają ich wnioski, po czym stopniowo próbują własnych sił i dzięki udanemu udziałowi w pracach i osiągnięciach zespołu stopniowo nabierają wiary we własne możliwości i uzupełniają brakujące wiadomości. Praca w zespole wdraża ich do logicznego myślenia i poprawnego formułowania myśli, a to między innymi decyduje o ich powodzeniu i rozwoju w klasie. Dostosowując zadania do możliwości uczniów słabych dajemy im możliwość przeżycia sukcesu, który był tutaj czynnikiem konstruktywnym, rozwijającym ambicje i aspiracje.

Prowadzenie zajęć zarówno z uczniami zdolnymi jak i z uczniami słabymi przynosi wiele pozytywnych rezultatów m.in.:

1. Dzieci zdolne chętniej uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych i rozwijają własne zdolności.
2. Nauczyciele uwzględniają aktualne potrzeby takich uczniów.
3. Uczniowie rozwijają umiejętności myślenia twórczego.
4. Nauczyciele wyzwalają w nich inicjatywę, motywują do twórczej pracy.
5. Nauczyciele i uczniowie rozwiązują problemy zespołowo i pracują metodą projektów.
6. Uczniowie konsekwentnie realizują zadania o różnym charakterze.
7. Uczniowie prezentują wyniki pracy twórczej (udział w różnego rodzaju konkursach przedmiotowych, artystycznych, sportowych, praca w samorządzie uczniowskim itp.).
8. Rodzice uczniów zdolnych włączają się do wspólnego budowania strategii pracy.

9. Uczniowie zdolni i ich rodzice są bardziej odporni psychicznie na ewentualne porażki.
10. Uczniowie umacniają się w poczuciu własnej wartości.

W naszej pracy z dzieckiem ze specyficznymi trudnościami w nauce i z niepowodzeniami edukacyjnymi stawiamy głównie na:

1. Zwiększanie poczucie własnej wartości dziecka.
2. Pomoc w odrabianiu lekcji i wyrównywaniu braków, również poprzez organizację pomocy koleżeńskiej.
3. Ćwiczenia i zabawy ruchowe i muzyczno - ruchowe rozwijające funkcje ruchowe, kształtujące lateralizację oraz orientację w schemacie ciała i przestrzeni, rozwijające sferę duchową dziecka.
4. Zajęcia plastyczne wspomagające sprawność manualną oraz grafomotorykę.
5. Zabawy rozwijające pamięć, uwagę, wyobraźnię.
6. Zajęcia czytelnicze poszerzające zasób słownictwa o nowe pojęcia.
7. Wdrażanie do czytania ze zrozumieniem.

Natomiast w pracy z dzieckiem zdolnym nasze działania skierowane są przede wszystkim na:

1. Kształtowanie ciekawości świata i do uczenia się przez dziecko treści, które je szczególnie interesują.
2. Stosowanie pracy grupowej w celu budowania relacji społecznych.
3. Zachęcanie dziecka do uczestniczenia w zajęciach dodatkowych i kółkach zainteresowań.
4. Zachęcanie dziecka do udziału w konkursach, przedstawieniach teatralnych, występach muzycznych, zawodach sportowych itp.
5. Każdy wychowawca świetlicy powinien poznać potrzeby, problemy i sytuację swoich podopiecznych. Źródłem ważnych informacji o dziecku są przede wszystkim : rodzice dziecka, nauczyciele uczący dziecko, pedagog szkolny, psycholog szkolny, logopeda oraz dokumenty (orzeczenia, opinie, IPET, karta indywidualnych potrzeb ucznia).

Wychowawcy w naszej świetlicy wiedzą, że muszą w swojej pracy przede wszystkim:

- wspierać każde dziecko w rozwijaniu jego potencjału,
- budować dobry kontakt z dzieckiem i jego opiekunami,

- dokonywać koordynacji i integracji pracy wychowawczej dotyczącej całego zespołu świetlicowego z uwzględnieniem potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych,
- tworzyć prawidłowe relacje między uczniami,
- współpracować z innymi nauczycielami, wychowawcami, nauczycielami wspierającymi, logopedą, psychologiem, pedagogiem
- współpracować z rodzicami.

Zatem staramy się przygotować rówieśników do przyjęcia do grupy dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, przygotować salę świetlicową do zajęć, a także dostosować sposób komunikowania do warunków psychofizycznych dziecka, wykorzystując do tego różne zdarzenia potrzebne do formułowania przykładów pożądaných zachowań, stawiamy dzieciom cele i zadania możliwe przez nie do osiągnięcia, a także wdrażamy dzieci do twórczego myślenia i utrzymywania porządku.

Jak widać z przedstawionej charakterystyki pracy zarówno z dzieckiem zdolnym jak i z dzieckiem o specyficznych trudnościach staramy się tak dostosować zajęcia aby obie grupy wyniosły z nich jak najwięcej i były one adekwatne dla obu grup.

Opracowała:

Kamila Drosio

Wychowawca świetlicy

w SP im. rtm. Witolda Pileckiego

w łącznie